

ДВИЖЕНИЕ БЪЛГАРСКО СЕМЕЙСТВО

До Народно събрание на Република България

СТАНОВИЩЕ ОТ ДВИЖЕНИЕ БЪЛГАРСКО СЕМЕЙСТВО ОТНОСНО ПРЕДЛОЖЕН ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО от 04.12.2020г.

Движение Българско семейство гр.Хасково е неформално
гражданско обединение с 1200 членове

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА, НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

С настоящото становище ние, членовете на Неформално обединение Движение Българско семейство, бихме искали да подкрепим Законопроекта на ВМРО за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето, внесен в НС на 04.12.2020г. под № 054-01-111. Със задоволство установяваме, че предложените промени в Закона за закрила на детето в голяма степен се припокриват с вижданията на нашата организация относно защита правата на семейството, като неделима част и в частност защита правата на децата. Това бе един от казусите, в които ние, като движение ориентирано към семейните ценности и децата, взехме дейно участие в дискусиата относно необходимите промени, касаещи законодателството свързано с децата при разискванията на Закона за социалните услуги. Тогава наблегнахме на факта, че законодателните промени, очевидно правени без необходимата оценка на рисковете, биха могли да донесат до неблагоприятни последици от намесата на външни фактори в българското семейство и грижата за най-уязвимата част от обществото – децата. Многократно сме излизали със становища в посока на констатиране на проблеми в така приетото законодателство, както и с конкретни предложения за тяхното преодоляване. Водили сме се от идеята да постигнем балансиране между интересите на всички страни в процеса на предоставяне на социалните услуги, в частност - услугите, ориентирани в грижите за децата, така че нуждаещите се да получат правилната помощ, в правилния момент, като от друга страна бъдат минимизирани възможностите за злоупотреби и навлизането в социалния сектор на субекти, които могат да използват системата с корисни цели и/или да бъдат предписвани ненужни социални услуги на деца или семейства, целящи да бъде източван обществен ресурс без практически да има необходимост от това вмешателство в семейните отношения на външни фактори/ търговски дружества или НПО/.

С голямо задоволство установихме, че нашите притеснения спрямо съществуващото законодателство, са намерили своето логично решение в Проекта за промени на Закона за закрила на детето, като съставителите му са изработили едно елегантно и практически насочено решение на отделните проблеми, които вярваме, че са правилни, обосновани и изцяло в защита на децата и семействата.

Да се каже, че проектът за промени в Закона за закрила на детето защитава само отговорното родителство и е насочен единствено към неговото утвърждаване, е много едностранчиво. В действителност този Проект за изменение на Закона за закрила на детето решава много повече проблеми, които съществуват, като в същото време развива защитата на децата и родителите в много аспекти. Въвежда се правило за нормативно установени критерии и изисквания за морални, личностни и социални

ДВИЖЕНИЕ БЪЛГАРСКО СЕМЕЙСТВО

качества за хората, които ще полагат грижи за децата, което ние от Движение българско семейство аплодираме. Смятаме, че подобно нещо би довело до едно по-високо качество на грижата за децата, като възможността „случайни хора“ да попаднат в системата рязко ще намалее.

Приветстваме също възможността родителите да могат да участват във всички производства, включително административното, до което към момента те нямаха никакъв достъп. Това ще издигне възможността на родителя за защита на правото му да бъде родител до степен на реалност, поставяйки го като равноправен субект в административното и съдебното производство, в което до сега той бе поставен в позиция на виновен до доказване на противното. Възможността за родителите да участват още в административното производство, чрез свой представител, който да следи случващото се, на практика дава сигурност, че детето не може да бъде разпитвано самоволно от всеки, а само от служител на Държавна агенция за закрила на детето и то при спазване на всички изисквания на защита на интересите му и избягване на възможностите за неговата манипулация.

Възможността предвидена от създателите на промените, в целия процес на производствата пред административен и съдебен орган да участва особен представител /адвокат/, който да защитава интересите на детето, независимо от интересите на родителите му или интересите на Държавната агенция за закрила на детето, намираме за изключително полезна за защитата на правата на децата, както и за развитието на правото въобще. Смятаме, че това е изключително в полза на децата, поставяйки ги като равноправен субект в административното и съдебното производство, със самостоятелни и защитими реално права, а не като обект, както е към момента.

Адмираме въвеждането на отговорност чрез въвеждането на административен и съдебен контрол на всички мерки, прилагани на деца, както и предвидените дисциплинарни и финансови санкции за служителите и отнемане на лицензи за доставчиците на социални услуги в случай на злоупотреби. Тъй като сектора работи с деца и е от изключителна важност за бъдещето на всяко общество, намираме тази регулация за изключително полезна и необходима. Смятаме, че тя би била гаранция за спазването на най-добрия интерес на децата и семействата, и в този смисъл гаранция за защита на интересите на гражданите и обществото. Тя би предотвратила ширещото се чувство на безнаказаност за спекулациите извършени със социални услуги и би дала възможност да се отсеят онези лица и неправителствени организации, които наистина мислят за добруването на децата от тези, които извършват тази дейност от меркантилни подбуди.

Смятаме, че с приемането на предложените промени ще имаме един по-добре регулиран сектор, който няма да допуска безразборно отнемане на деца изцяло по субективни причини, а правата, както на децата, така и на родителите, ще бъдат по-добре защитени през целия процес - от административната преписка до завършването на съдебния процес. Подобна практика на защита на интересите независимо едни от други вече съществува и се утвърдила в годините при съдебно оспорване и установяване на бащинство. Фактът, че ще се прилага и при отнемането на деца, е изключително успокоителен, защото тя гарантира правата на детето и правата на родителите, независимо едни от други и спомага за установяването на обективната истина.

От изключителна важност е фактът, че в Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето се уточняват понятията „дете в риск“ и „най-добър интерес на детето“, които към сегашния момент са изключително размити, уредени са изключително спекулативно и създават огромна възможност за лична интерпретация, предубеденост и субективизъм на служителя. С новата редакция

ДВИЖЕНИЕ БЪЛГАРСКО СЕМЕЙСТВО

смятаме, че ще бъде постигната обективност в отношенията и ще бъде изключена възможността за грешки, манипулации и спекулации.

Като важна крачка напред считаме това, че за първи път в нашето законодателство се предвижда, да бъде въведен контрол над международните осиновявания, който да бъде извършван от Министъра на труда и социалните дейности и последващ контрол от Министъра на външните работи до навършване на 18 годишна възраст на децата осиновени в чужбина. Това вменяване на висока отговорност на държавата е гаранция за грижа към децата, качество на осиновяването и предотвратяване на последващи злоупотреби с децата.

Изключително важно за правилното прилагане и липсата на злоупотреби с права намираме факта, че с проекта за изменение на Закона за закрила на детето се въвежда правилото за деклариране на истинност на подаден сигнал. Така се прекъсва възможността за набеждаване и злоупотреба от страна на трети лица, както и използването на държавните институции като бухалки за уреждане на междуличностни спорове и за разчистване на сметки от политическо, икономическо или лично естество.

Наред с това се предвижда една експедитивност в делата, като се въвежда бързо производство по тях, а именно тридневен срок за разглеждане от момента, в който бъде подадена молба за връщане на детето при биологичния му родител. Подобна практика съществува към момента в Закона за здравето и се прилага с голям успех при установяване на нуждата от принудителното настаняване на болните в лечебни заведения.

Друга промяна, която адмираме като необходима и изцяло в полза на децата, с въвеждането на правилото телефонните линии за деца да бъдат на разпореждане единствено на Държавната агенция за закрила на детето. Това гарантира, че децата ще бъдат консултирани от проверени от държавата специалисти, техните права ще бъдат спазени и разкритите тайни от личния им живот - запазени. Непочтено е да се пропагандира, че всички специалисти по проблемите на децата се намират в състава на определени неправителствени организации, а служителите в Държавната агенция за закрила на детето са некомпетентни да извършват консултации, още повече, че точно тези служители преминават подбор при назначаването си, а членовете на НПО организациите - не! Нещо повече, те не носят и никаква отговорност за действията си. Ето защо смятаме, че тези промени са изключително в полза на цялото ни общество.

Като крачка напред в обществените отношения и в развитие на правото определяме въвежданата за първи път от законодателя възможност на родителите приживе да могат да заявят своята воля и да определят лице, което да се грижи да децата им в случай на невъзможност от тяхна страна да го правят. Това като правна възможност съществува в САЩ и там се е утвърдило като полезна практика, която дава възможност на родителите да направят най-добрия избор на попечител и/или настойник на детето им в случай на смърт или трайна невъзможност за полагане на грижи от тяхна страна. Тъй като всеки родител има роднински и приятелски кръг, който добре познава и който е в близки отношения с детето му, то фактът, че то отива при хора, които познава добре, би бил най-малко стресиращ за него и в най-добър негов интерес.

Със Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето се решава и един изключително важен за цялото ни общество проблем, а именно проблемът за прозрачността върху собствеността и финансирането на организациите, ангажирани в предоставянето на услуги за децата и семействата. Това е съществен според нас проблем, за който сме алармирали в редица становища, представени в хода на общественото обсъждане на Закона за социалните услуги, което беше проведено през първата половина на тази година. С Преходни и заключителни разпоредби в Законопроекта се въвежда изискването за поддържане на единен публичен регистър на

ДВИЖЕНИЕ БЪЛГАРСКО СЕМЕЙСТВО

доставчиците на социални услуги, който да бъде достъпен на интернет страницата на Агенцията за качеството на социалните услуги. Многократно в становища на нашето неформално движение сме визирали проблеми, касаещи методите на финансиране на доставчиците на социални услуги, за които, в така приетите текстове на Закона за социалните услуги, смятаме, че е налице възможност за навлизането на интереси с неясен, дори престъпен характер в социалния сектор. Законът за социалните услуги предвижда доставчиците на социалните услуги, в т.ч. и тези, ангажирани в грижите за децата, да имат достъп до парични ресурси от международни финансови институции. Така създаденото понятие е твърде общо записано и създава правна възможност всяка една международна финансова институция, независимо от нейните цели, идеи и начин на действие, а също така и произход на средствата, да оказват влияние върху социалния сектор, като се създава реална опасност за навлизането на капитали от организации с неясна собственост, а също така и да бъде допуснато реално вмешателство на прорелигиозни, пронационалистически и просепаратистки идеи и течения. В този смисъл смятаме, че с промените предложени от Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето е изработен механизъм за превенция на използването на системите за социално подпомагане и грижи за най-уязвимите части на обществото за корисни цели. Преодоляването на този проблем минава през въвеждане на изискване за прозрачност в системата за социално подпомагане, което ние адмирираме, като намираме за много добро решение на проблема въвеждането на регистър, в който да бъдат публично оповестени данни за всички доставчици на социални услуги, тяхната националност, седалище и адрес на управление, ръководните органи на съответната организация, номер на лиценза и видовете услуги, които има право да предоставя, актуална информация за съдимост на отговорните лица в организацията - доставчик, както и информация за икономическа свързаност между отделни лицензирани доставчици - ЮЛНЦ и търговски дружества, извършващи сходни или спомагателни дейности в сферата на социалните услуги. Създаването и поддържането на такъв регистър ще внесе необходимата яснота по отношение на собствеността и финансирането на организациите, ангажирани в социалния сектор, което е предпоставка за недопускане в системата на социалните услуги да проникнат организации, които да използват системата за цели, различни от грижата за най-уязвимата част от обществото и ще бъде гаранция за това, че секторът няма да бъде използван за други цели.

С промените, които ВМРО иницира в Закона за закрила на детето се въвеждат установяване на административен и съдебен контрол върху ефективността на наложените мерки, задължаване на организациите, ангажирани в предоставянето на услуги за деца, да водят седмична отчетност за постигнатите резултати, както и контрол върху качеството на предоставяните услуги. Още от самото начало на дебатите върху Закона за социалните услуги ние излязохме със становище, че е налице недооценяване на рисковете по отношение на контрола върху качеството и целесъобразността на предлаганите социални услуги, както за деца, така и за всички останали социални групи. Не може да се разчита на това, че всички работещи в сферата на социалните услуги, в частност - услугите за деца, ще бъдат добросъвестни, добронамерени и водени от идеалите да помагат безкористно на лицата, с които работят. Ето защо е необходимо да се помисли за всички елементи на недобросъвестност, за които се създава предпоставка и да се предвиди механизъм за справяне с тях. В Закона за социалните услуги такъв механизъм не е предвиден, не е предвиден и в Закона за закрила на детето, а последиците от липсата на възможност за търсене на отговорност може да доведат до немарливост, дори до злоупотреби с правата на децата и семействата. Приветстваме залагането на такъв механизъм в

ДВИЖЕНИЕ БЪЛГАРСКО СЕМЕЙСТВО

предложените промени и смятаме, че е изключително важен елемент от законодателството, регулираще грижите за децата.

В заключение искаме да изразим ясната си и категорична подкрепа за предвидените промени в Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за защита на детето, които смятаме, че са напълно в защита правата на децата и семейството, напълно в духа на националните ни интереси, както и в духа на Основния ни държавен закон и Европейската Харта за правата на човека. Считаме, че с предложените промени, правата на децата и семейството се издигат на ново ниво, гарантиращо сигурност за гражданите и семействата, поради което заставаме твърдо зад тях.

Представители на сдружението:

1. Росиелава Зихариева, Мелба
2. Радка Симеонова, Паскалова
3. Зехариева, Паскалова, Лева
4. Мила Христов, Димитрова, Дя
5. Емилия Димитрова, Серафим
6. Димитър Гергиев, Шкарел
7. Димитър Димитров, Димитрова
8. Димитър Димитров, Димитрова
9. Мария Радка Димитрова
10. Димитър Димитров, Димитрова